

Nieuwe Huisvesting VWS / RIVM

Ambitiedocument

Nieuwe Huisvesting
VWS / RIVM

Inhoud

1. Algemeen	5
2. Algemene beschrijving van het project	9
Context van het huisvestingsproject	9
Locatie	10
Scope	11
Indicatieve omvang van de huisvesting	13
3. Organisatie	15
Gebruikersorganisatie	15
Opdrachtgevers en samenwerkingsverbanden	16
Organisatievorm en omvang	18
4. Doelstellingen	19
5. Uitgangspunten	23
Balans tussen open beleving en veilige omgeving	23
Toekomstvast	23
Gezonde inspiratiebron	24
Voorbeeld op het gebied van duurzame bedrijfsvoering	24
Interactie	25
Beveiliging	27
Gezondheid	27
Duurzaamheid	28
Architectonische kwaliteit	29
Architectuur	29
Stedenbouwkundige aspecten	31
Gebouw	31
Structuur	31
Kantoren	31
Laboratoria	33
Dienstverlening	33
6. Bijzondere voorwaarden	35
Bijzonderheden voor de opdrachtnemer	35

1. Algemeen

De Minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport (hierna:VWS) heeft op 14 juni 2011 besloten om nieuwbouw voor het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (hierna: RIVM) te realiseren in De Uithof te Utrecht. In vervolg daarop heeft de Rijksgebouwendienst het voornemen om voor het RIVM te Utrecht integrale huisvestingsdiensten te contracteren voor een periode van 25 jaar en met een geschikte marktpartij een DBFMO-overeenkomst te sluiten (Design, Build, Finance, Maintain & Operate) voor het ontwerp, de bouw, de financiering, het onderhoud en een deel van de facilitaire dienstverlening voor de huisvesting. Deze DBFMO-overeenkomst zal via een Europese aanbesteding volgens de procedure van de concurrentiegerichtede dialoog worden aanbesteed.

De naam van het voorgenomen project is:

Nieuwe Huisvesting VWS / RIVM

Aanbestedende dienst : Rijksgebouwendienst
Adres : Rijnstraat 8
Postadres : Postbus 20952, IPC 410
Postcode en plaats : 2500 EZ Den Haag
Contactpersoon : ing. J.W.P.M. Mutsaers
E-mail : PostbusPPSRIVM@rgd.minbzk.nl

Met dit document informeert de aanbestedende dienst geïnteresseerde marktpartijen over de kern van de opgave.

De selectie van marktpartijen vindt plaats aan de hand van de aanbestedingsleidraad, die bij de aankondiging van de aanbesteding beschikbaar is. Deze aankondiging wordt naar verwachting gepubliceerd in het 2e kwartaal van 2012 in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen en Tendered. De voltooiingsdatum van de huisvesting is voorzien in 2018.

Op dinsdag 13 maart 2012 organiseert de Aanbesteder een voorlichtingsbijeenkomst over het project.

- Tijd: 15.30 uur
- Locatie: RIVM, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, 3721 MA Bilthoven

Aanmelding voor deze bijeenkomst kan tot en met vrijdag 9 maart 2012 via PostbusPPSRIVM@rgd.minbzk.nl onder vermelding van het onderwerp: aanmelding voorlichtingsbijeenkomst.

Bij aanmelding dienen de volgende gegevens te worden verstrekt:

- Bedrijfsnaam en contactgegevens
- Aantal personen
- Namen en contactgegevens van de personen

Hoewel de teksten in dit ambitiedocument met uiterste zorgvuldigheid zijn opgesteld, kunnen aan de inhoud geen rechten worden ontleend. Het document is informatief van aard.

De planning voor de vervolgprocedure ziet er op hoofdlijnen als volgt uit (alle data onder voorbehoud):

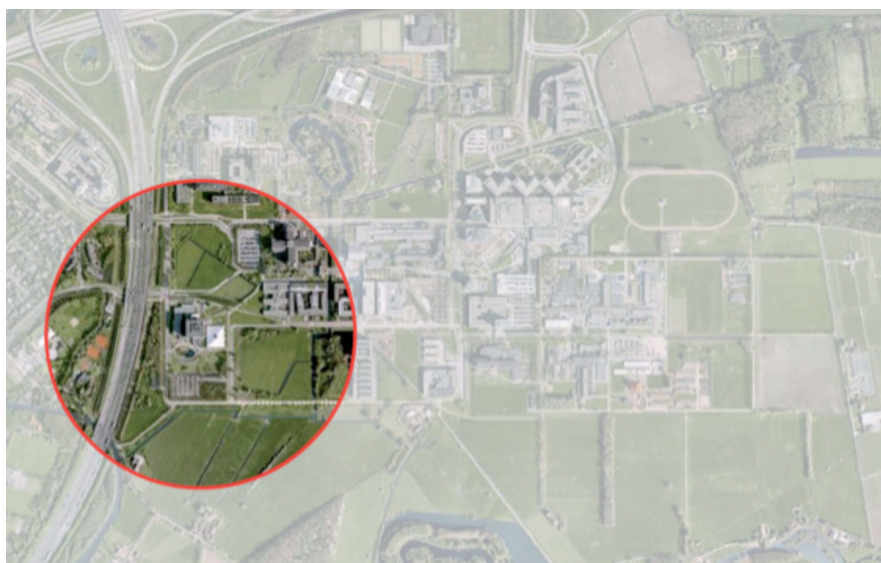
Aankondiging : voorjaar 2012

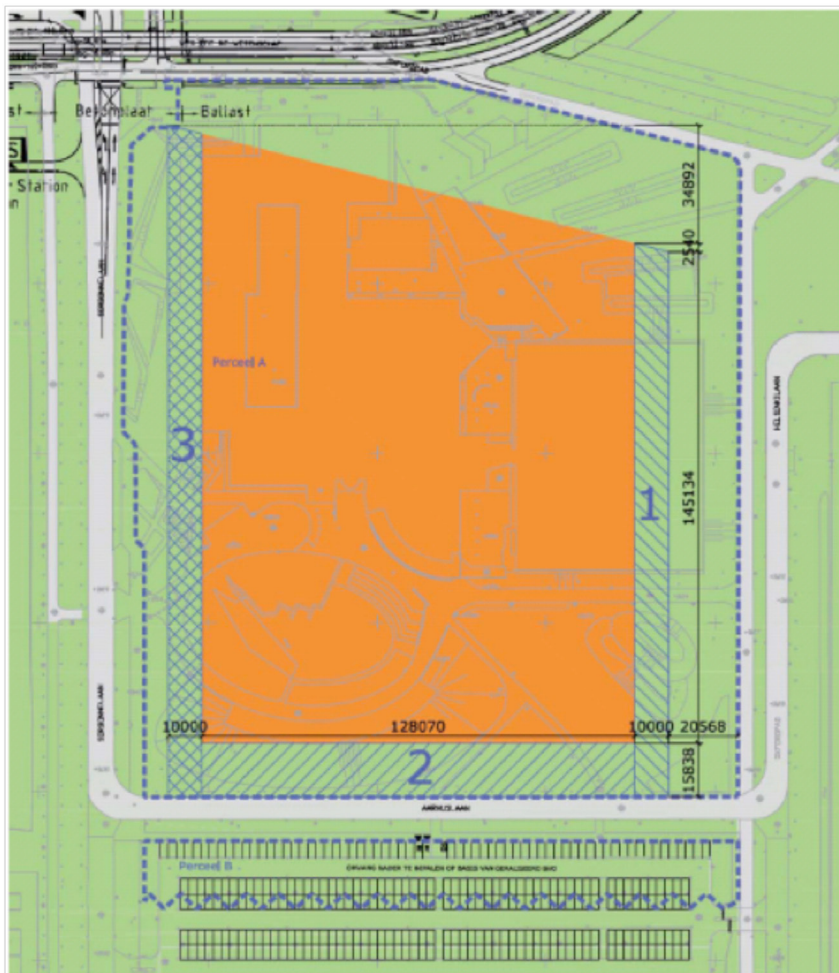
Selectie : voorjaar 2012

Dialogoog : medio 2012 – medio 2013

Inschrijving : najaar 2013

Contract close : eind 2013/voorjaar 2014

LEGENDA

- Bebouwingsvlak (kavel) (20.985 m²)
- 1- Mogelijke uitbreiding bebouwingsvlak (kavel)
- 2- Mogelijke uitbreiding bebouwingsvlak (kavel)
- 3- Mogelijke uitbreiding bebouwingsvlak (kavel)
- Perceelsgrens

2. Algemene beschrijving van het project

Context van het huisvestingsproject

Voor de huisvesting is gekozen voor nieuwbouw omdat dit de mogelijkheid biedt de ambities van het RIVM te realiseren. Het RIVM ontwikkelt zich van een vrijwel gesloten onderzoeksorganisatie naar een open organisatie die op velerlei manieren in contact staat met de wereld om zich heen. VWS ziet vestiging van het RIVM in De Uithof als dé mogelijkheid om ambities op het gebied van kennisontwikkeling, netwerkvorming en informatie-overdracht vorm te geven binnen het Utrecht Science Park (hierna: USP). De Universiteit Utrecht (hierna: UU), de Hogeschool Utrecht (hierna: HU), en het Universitair Medisch Centrum Utrecht (hierna: UMCU) hebben in De Uithof het samenwerkingsverband USP opgericht met als doel een plek te creëren waar onderwijs, onderzoek en kennisintensieve bedrijven elkaar, door hun onderlinge nabijheid, versterken.

Ervaring uit de praktijk van Science Parken wijst uit dat de combinatie van universiteiten, onderwijsinstituten, onderzoeksinstituten en kennisintensieve bedrijven een kritische succesfactor is voor een klimaat van kennisontwikkeling en kennisdeling. De aanwezigheid van kennisnetwerken en partners als UU, HU, UMCU en TNO in De Uithof, geeft het RIVM de mogelijkheid zich beter te ontplooien in zijn rol als regisseur en coördinator. Dit wordt verder toegelicht in hoofdstuk 3. In Nederland is het USP uniek door de combinatie van partijen die zich bezig houden met life /biosciences, volksgezondheid en milieu, de taakvelden waar het RIVM zich mee bezighoudt. Door deze combinatie van aanwezige partijen biedt het USP voor de ontwikkeling van het RIVM de meeste kans op synergievoordelen en kennisuitwisseling.

Locatie

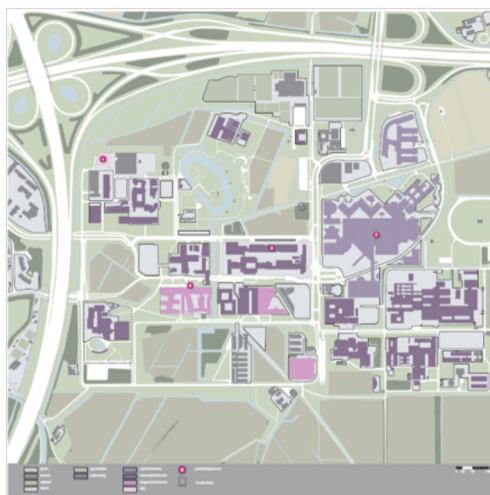
De locatie bevindt zich in De Uithof, waar ook de campus van de UU is gevestigd. De locatie voor het nieuwe gebouw van het RIVM is op de huidige Went-locatie. De gemeente Utrecht duidt dit gebied aan als het Zuidwest cluster Uithof. Voor dit gebied zijn stedenbouwkundige randvoorwaarden geformuleerd en opgenomen in het bestemmingsplan van de Gemeente Utrecht en het door de UU opgestelde beeldkwaliteitplan en Basislandschapsplan.

Het huidige adres van de locatie is: Sorbonnelaan 16 te Utrecht.

De Went-locatie maakt deel uit van de voorportaalzone ofwel de representatieve entree van De Uithof. Het stedenbouwkundige concept moet daar ruimtelijk en kwalitatief op aansluiten. De locatie is goed te bereiken met openbaar vervoer en met de auto. Er wordt momenteel een transferium gebouwd bij de noordoostelijke entree van De Uithof (aan rijksweg A28), er zal een uitbreiding plaatsvinden van de nabijgelegen autosnelweg (rijksweg A27), en er wordt op termijn een hoogwaardige OV-sneltramverbinding gerealiseerd tussen De Uithof en het centrum van Utrecht.

Bijzonderheden locatie

De grond is in eigendom van de UU en wordt in erfpacht aan de Staat gegeven. De bestaande bebouwing wordt door de UU gesloopt. Momenteel wordt onderzocht of de bestaande funderingen geheel of gedeeltelijk worden behouden.

Scope

De opdracht omvat het ontwerpen, bouwen en financieren van het gebouw, de inrichting van het terrein, het onderhouden van het gebouw en het terrein en het leveren van diensten en middelen voor een periode van 25 jaar na de beschikbaarheidsdatum van het gebouw. Het gebouw is en blijft na ingebruikname eigendom van de Staat.

Er wordt tevens van de opdrachtnemer verwacht dat deze de kunsttoepassing binnen het gebouw en/of op het terrein verzorgt op basis van de percentageregeling voor beeldende kunst bij rijksgebouwen.

De te leveren diensten en middelen omvatten in hoofdzaak:

- beheer en onderhoud van terrein, huisvesting, intern groen en kunstwerken;
- het uitvoeren van veiligheidskeuringen en uitgassen van specifieke labruimten;
- consumptieve diensten, restaurant, vergadercentrum en grand café;
- receptie en telefoniedienst;
- schoonmaak (exclusief enkele specifieke laboratoria), ongediertebestrijding en gladheidbestrijding;
- verhuizingen;
- handling van documenten, monsters, goederen en chemicaliën;
- handling en voorraadbeheer van disposables, glaswerk en labkleding;
- verzamelen, afvoeren, verwerken reststoffen. Voor de laboratoria ook het auto-claveren van af te voeren reststoffen;
- verstrekken, beheren en onderhouden van (hulp)middelen inclusief de middelen in de laboratoriumomgeving zoals koel- en vriesapparatuur, zuurkasten en biologische veiligheidswerkbanken;
- verstrekken van kantoorbenodigdheden en het leveren van hand- en spandiensten;
- verstrekken van gassen voor gebruik in laboratoria;
- verstrekken, beheren en onderhouden van multifunctionals;
- uitvoeren van kabelmanagement en plaatsing van werkplekapparatuur;
- zorg dragen voor de bereikbaarheid door middel van diverse ICT-netwerken (draadloos internet, C2000, mobiele telefonie, data, portofonie, piepers);
- gemaksdiensten: fietsen, leenauto/taxi's, sporten, fysiotherapie en stoelmassage;
- oplaadpunten elektronische betaalmiddelen en oplaadpunten E-voertuigen;
- facility management: integraal servicepunt voor alle diensten en middelen van de opdrachtnemer en het RIVM c.a.;
- energievoorziening: de risicoverdeling van energie zal aansluiten bij ieders mogelijkheden om de risico's te beheersen.

Niet in de scope van diensten en middelen vallen:

- beveiligingspersoneel: het RIVM zal zelf zorg dragen voor het personeel voor de bewaking en beveiliging;
- inkoop van disposables, glaswerk, labkleding en chemicaliën;
- ICT hardware.

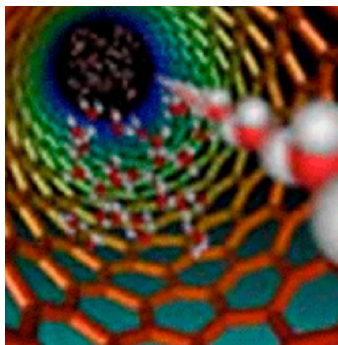
Indicatieve omvang van de huisvesting

De omvang van het nieuwe gebouw komt op basis van vastgestelde uitgangspunten op circa 60.000 m² bruto vloeroppervlak exclusief parkeren en stalling. Inmiddels bestaat het voornemen dat ook het agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (aCBG) in de nieuwe huisvesting wordt ondergebracht. Bij het ontwerp moet rekening gehouden worden met uitbreidbaarheid van het gebouw.

De geschatte omvang van de huisvesting is als volgt:

- circa 29.000 m² BVO op basis van circa 1700 fte (RIVM en aCBG) en bijbehorende ruimten en voorzieningen;
- circa 17.000 m² BVO voor circa 275 laboratorium eenheden (elk circa 25 m²) en bijbehorende ondersteunende ruimten en voorzieningen;
- overige facilitaire ruimtes worden geschat op 14.000 m² BVO;
- stallingplaatsen voor circa 700 fietsen (overdekt);
- expeditiehof inclusief stallingplaatsen bijzondere voertuigen (circa 3.000 m² BVO) deels binnen, deels overdekt;
- parkeren: op dit moment is voorzien dat parkeren buiten de scope valt en zal plaatsvinden in het transferium en op de parkeerplaats aan de Sorbonnelaan (parkeerplaats Zuid). Wel zullen ter plaatse van de parkeerplaats Zuid en voor de verbinding hiervan naar het gebouw maatregelen moeten worden genomen door opdrachtnemer.

Bijzonder aan de huisvesting voor het RIVM is dat het gebouw laboratoria zal bevatten. Het bouwen en onderhouden van de laboratoria en een aantal diensten voor de laboratoria valt binnen de scope van het project. Een aantal laboratoria is bijzonder beveiligd en bevat high containment faciliteiten (ML3) en Stralingsniveau B en C. Het gaat hierbij om ongeveer 10 à 15 % van de laboratoria.

Risico's van Nanotechnologie

Nanotechnologie wordt gezien als een baanbrekende technologie. Gefabriceerd vrije en onafbrekbare nanodeeltjes kunnen echter nadelige gevolgen voor mens en milieu hebben. Internationaal investeren overheden gecoördineerd in het zo snel mogelijk vergaren van kennis over deze nadelen. Voor Nederland vervult het RIVM hierin geen spilfunctie. Het RIVM Kennis- en Informatiepunt Risico's van de nanotechnologie ondersteunt de rijksoverheid en informeert professionals. In 2010 deed het RIVM voorstellen om tot een geaccepteerde definitie van nanomaterialen te komen. Ook liet het RIVM metingen verrichten in voeding en consumentenproducten die nu al op de markt zijn. In samenwerking met TNO werden inhalatiestudies verricht. Voor de meest gebruikte nanomaterialen zijn tijdelijk referentiewaarden afgeleid ter beperking van blootstelling op de werkplek.

Exotische muggen risico voor nieuwe infectieziekten in Nederland

Eind juli 2010 werden exotische muggen aangetroffen in de Brabantse plaatsen Heijningen, Oosterhout en Oss. Het ging om de Aziatische tijgermug, rotspoelmug en gele koortsmug. De gevonden muggen kunnen drager zijn van virussen die ernstige ziektes als gele koorts, knokkelkoorts, West-Nijlkoorts en chikungunya veroorzaken. Het Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM coördineert de preventie en bestrijding van infectieziekten en speelt een rol in de bestrijding van deze muggen. In totaal werden in 2010 op zes bedrijven in Brabant, Limburg en Utrecht, waar banden worden verhandeld, exotische muggen-soorten aangetroffen en bestreden. Als deze exotische muggensoorten zich eenmaal gevestigd hebben, is het vrijwel onmogelijk om ze uit te roeien.

3. Organisatie

Gebruikersorganisatie

Het RIVM wordt de hoofdgebruiker van het pand en de diensten. Daarnaast is het voornemen om in ieder geval het aCBG in het pand te huisvesten. Het RIVM en het aCBG zijn agentschappen en vallen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van VWS. Het RIVM omschrijft zichzelf als volgt:

(1) *Missie*

Het RIVM beschermt en bevordert de gezondheid van de bevolking en de kwaliteit van het leefmilieu.

(2) *Doelen*

Het RIVM is hét expertise- en regiecentrum van de overheid dat kennis vernieuwt, verzamelt, genereert, integreert en toepasbaar maakt voor het publieke domein waarmee het duurzaam bijdraagt aan de bevordering van de gezondheid van de bevolking en de bescherming tegen risico's op gezondheidsschade en aantasting van het leefmilieu.

Wij dienen het publieke belang:

- op een integrale wijze en met kennis van zaken over gezondheid en leefmilieu;
- door samen met partners risico's te signaleren, te evalueren en aan te pakken;
- door kennis te delen met nationale en internationale instanties;
- door bij te dragen aan innovaties gericht op volksgezondheid en milieu.

(3) *Kerntaken*

Om onze missie te realiseren:

- ontwikkelen, integreren en onderhouden wij kennis en expertise samen met partners en leren wij van instituten en overheden in andere landen en van het bedrijfsleven;
- verrichten wij onderzoek, gericht op ondersteuning van beleid en uitoefening van toezicht op het terrein van de volksgezondheid en het leefmilieu;
- voeren we onze werkzaamheden in opdracht uit, maar blijven wetenschappelijk onafhankelijk;
- maken wij onze kennis beschikbaar en toepasbaar voor onze opdrachtgevers en andere gebruikers in binnen- en buitenland;
- voeren wij wettelijke taken uit;
- signaleren en rapporteren wij trends in de publieke gezondheid en het leefmilieu;

- treden wij op tijdens calamiteiten met kennis, middelen en menskracht;
- voeren wij regie op preventie, interventie, nazorg en kennis;
- faciliteren en coördineren wij netwerken van professionals en uitvoeringsorganisaties;
- nemen wij de uitvoering van tijdelijke taken ter hand die op een later moment door anderen uitgevoerd kunnen worden.

(4) Kernwaarden

Wij zijn aanspreekbaar op de volgende kernwaarden:

- deskundig, dienstbaar, onafhankelijk, professioneel, transparant en integer.

(5) Niet alles zelf doen

Veel aspecten die van belang zijn voor de volksgezondheid en het leefmilieu zijn het werk van andere kennisinstituten, netwerken van professionals en uitvoeringsorganisaties en andere partners in onze omgeving. Daar werken wij uiteraard mee samen.

Opdrachtgevers en samenwerkingsverbanden

De belangrijkste opdrachtgevers van het RIVM zijn de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Infrastructuur en Milieu, bij beide zowel voor de beleidsdirecties als de inspecties. Ook voor andere ministeries zoals Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden opdrachten uitgevoerd. Andere opdrachtgevers zijn regionale overheden, non-profitorganisaties en internationale en supranationale organisaties zoals de Europese Unie, de Wereldgezondheidsorganisatie (hierna: WHO) en de Verenigde Naties (hierna: VN).

In Nederland werkt het RIVM onder meer samen met diverse onderzoeksinstituten en universiteiten. Ook de contacten met de planbureaus zijn belangrijk. Bovendien worden nauwe en functionele banden onderhouden met gemeenten, provincies en GGD'en. De werkzaamheden van het RIVM liggen op de grens tussen wetenschap en beleid. Wereldwijd heeft het instituut in beide sectoren uitstekende relaties, datzelfde geldt voor het brede gebied daartussen. Veel internationaal werk vindt plaats in EU-verband. Het RIVM werkt ook samen met en via gespecialiseerde VN-organisaties zoals de WHO, en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Daarnaast is het RIVM betrokken bij veel bilaterale partnerschappen.

Cosmeticaklachten

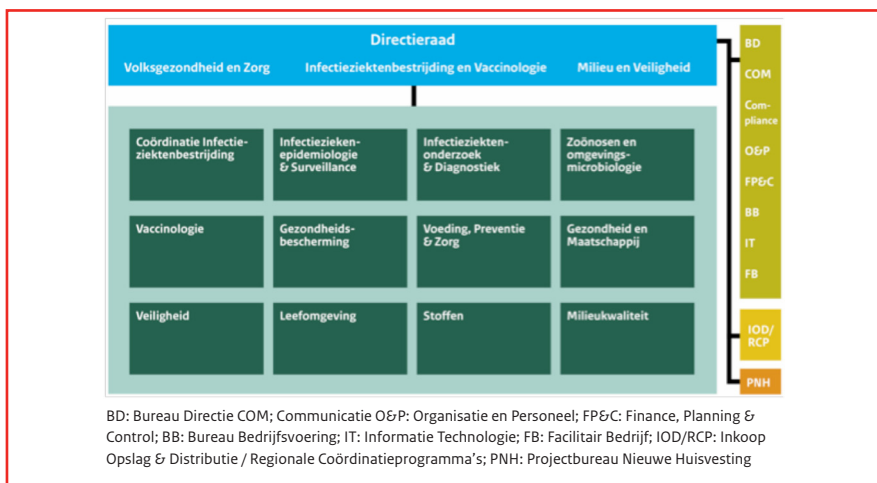
Op de website www.cosmeticaklachten.nl van het RIVM kwamen in 2010 ruim 1000 meldingen en klachten binnen die mogelijk door cosmetica zijn veroorzaakt. De meest voorkomende klachten betreffen roodheid en jeuk. Klachten komen voornamelijk voor op of rondom de oogleden en in het gezicht. Make-up (vooral oogmake-up) en huidverzorgingsproducten zijn de meest gemelde productcategorieën. Consumenten kunnen huidklachten en andere overgevoeligheidsreacties na het gebruik van cosmetica online melden. Het meldpunt cosmeticaklachten.nl is onderdeel van een driejarig onderzoek, dat wordt uitgevoerd in samenwerking met aangesloten dermatologen, huisartsen en de Nederlandse Cosmetica Vereniging.

Organisatievorm en omvang

Momenteel is binnen het RIVM ongeveer 1.450 fte werkzaam. Hiervan functioneert ruim 40% op of boven universitair niveau. Er zijn 23 hoogleraren in dienst bij het RIVM en 100 promovendi en/of stagiaires. Het RIVM maakt in vergelijking met andere organisaties relatief veel gebruik van tijdelijke en/of gastmedewerkers. Gemiddeld zijn er ca. 35% meer medewerkers dan fte's.

Het RIVM bevindt zich in een transitiefase en wordt vanuit een indeling in 4 sectoren met in totaal 24 afdelingen omgevormd naar een plattere organisatie met 12 centra. Hierbij worden bedrijfsvoerings- en overige ondersteunende processen in vergaande mate geconcentreerd in één bedrijfsvoeringskolom. Het doel hiervan is om te komen tot een organisatievorm die het functioneren als één RIVM bevordert, extern goed herkenbaar is, samenwerking stimuleert en vanuit managementoogpunt meer gelijkwaardige en bestuurbare eenheden kent.

De organisatie ziet er schematisch als volgt uit:

Deze organisatiestructuur heeft onder andere als doel om samenwerking tussen verschillende RIVM-medewerkers te bevorderen. Doordat het RIVM een breed werkte-rein heeft komt het veel voor dat vraagstukken in een samenwerking tussen verschillende centra aangepakt moeten worden.

4. Doelstellingen

Het RIVM wil huisvesting waarin publiek, professionals en overheden elkaar kunnen ontmoeten om informatie te verkrijgen en uit te wisselen over de gezondheid van de mens en zijn leefmilieu. Een plaats die het onderling ontmoeten en samenwerken van RIVM-medewerkers en samenwerkingspartners optimaal ondersteunt, op een locatie die uitgroeit tot hét sciencepark op het gebied van volksgezondheid en milieu.

Ook in de verschijningsvorm van de huisvesting staan mens en milieu centraal. Niet alleen dient de huisvesting een optimaal fysiek werkklimaat te bieden, maar ook vanuit humane en sociale context gezien moeten medewerkers beschikken over een gezonde werkomgeving. Vanwege zijn voorbeeldfunctie wil het RIVM gebruik maken van de nieuwste kennis en ontwikkelingen om dit te realiseren; het resultaat dient met recht het predikaat “state-of-the-art” te verdienen. De nieuwe huisvesting gaat uit van het nieuwe werken. Om de nieuwe manier van werken mogelijk te maken zijn er werkomgevingen voor uiteenlopende activiteiten, zoals concentratie, formeel overleg en informeel overleg. Medewerkers hebben geen eigen werkplek. Ambtenaren en bezoekers vinden er gemakkelijk hun weg. Leestafels, een koffiecorner, (informele) overlegruimtes en aanlandwerkplekken nodigen uit tot ontmoeten. Intern en extern. Je gaat er naartoe om samen te werken.

André van der Zande (Directeur-Generaal RIVM) over het RIVM in 2020:

“Dan hebben we in elk geval een ander uitzicht. We zitten in 2020 in één gebouw op het Utrecht Science Park in De Uithof, met flexibele laboratoria, kantoorplekken, ontmoetings- en reflectie ruimtes. De definitie van ‘een RIVM-medewerker’ wordt heel anders. In 2020 hebben we veel mensen die parttime op het RIVM en parttime op een universiteit werken. Ook zullen er meer gastmedewerkers van buitenlandse instituten en AIO’s zijn. Verder heeft het RIVM in 2020 veel meer Europese allure.

Naast de Nederlandse vlag wappert de Europese vlag met de sterren.”

Nieuwe CBRN-response unit

Om bij incidenten (Chemisch, Biologisch, Radiologisch, Nucleair) nog sneller en efficiënter te kunnen optreden werd op 22 oktober 2009 een nieuwe CBRN-response unit van het ministerie van VROM en het RIVM geopend.

De CBRN-response unit is opgebouwd uit drie wagens. Eén mobiel chemisch-biologisch laboratorium (MCBL) en twee mobiele radiologisch-nucleaire meetwagens (RN). Het MCBL kan worden ingezet voor de gelijktijdige bepaling van chemische en biologische stoffen. Met behulp van deze wagen kan op locatie de aard en omvang van een ongeval of incident worden vastgesteld. De twee mobiele radiologisch-nucleaire meetwagens worden ingezet bij kernongevallen en radiologische incidenten. Deze wagens bevatten de nieuwste apparatuur voor het doen van uitgebreide metingen aan straling en allerlei radioactieve stoffen en zijn in staat om zelfs al rijdend te meten.

De volgende doelstellingen geven nadere invulling aan de huisvestingsambitie van het RIVM:

Open: voor het RIVM is het faciliteren van samenwerking en synergie van cruciaal belang. Dit wordt gerealiseerd door informeel, gepland en ongepland ontmoeten te stimuleren van medewerkers onderling en met kennispartners, opdrachtgevers, professionals en burgers.

Inspirerend: bij een inspirerende werkomgeving gaat het om het creëren van de juiste beleving. Het is iets ontastbaars, een inspirerende werkomgeving zorgt voor een goed gevoel en levert een belangrijke bijdrage aan het plezier en welzijn van de individuele medewerker.

Duurzaam: het RIVM wil vanuit zijn rol in de samenleving en het thema Mens & Milieu een voorbeeldfunctie bekleden op het gebied van duurzaam bouwen en een duurzame exploitatie.

Flexibel: het RIVM bevindt zich in een dynamische omgeving, waardoor in korte tijd nieuwe onderzoeksvragen ontstaan. De organisatie moet het vermogen hebben om snel en effectief in te kunnen springen op een (internationale) vraag naar onderzoeksfaciliteiten.

Sober met allure: het RIVM is zowel nationaal als internationaal een vooraanstaand instituut, gefinancierd met gemeenschapsgeld. Dit moet in de huisvesting tot uitdrukking komen. Aan de ene kant vraagt dit om een sobere uitstraling die aangeeft dat verantwoord en doelmatig met publieke middelen wordt omgegaan, anderzijds om een beeldkwaliteit die past bij de allure van een vooraanstaand instituut.

Doelmatig: huisvesting als bedrijfsmiddel dient doelmatig te worden ingezet en optimaal aan te sluiten bij de behoeften die voortkomen uit de werkprocessen. Hierbij dient de huisvesting ook op zichzelf efficiënt te zijn door gunstige bruto-netto verhoudingen en een optimale benutting van het terrein alsmede door onderhoudsarm, energiezuinig en eenvoudig aanpasbaar te zijn.

Vast en zeker: het RIVM is een CBRN-instelling. Voor het RIVM betekent dit dat er met chemische (C), biologische (B) en radiologische (R) middelen gewerkt wordt, niet met nucleaire (N) middelen. Daarnaast vinden er processen plaats die van vitaal belang zijn voor de Nederlandse samenleving en speelt het RIVM een rol in de nationale crisis-

organisatie. Vanuit deze optiek worden eisen gesteld aan de beveiliging en beschikbaarheid van voorzieningen.

5. Uitgangspunten

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de uitgangspunten voor het project en maakt onderscheid naar de kern van de opgave en de concepten van de opgave.

Kern van de opgave

Balans tussen open beleving en veilige omgeving

Het RIVM heeft een informerende functie naar de maatschappij en wil vanuit die rol laagdrempelig en benaderbaar zijn. In de uitoefening van zijn taken neemt het RIVM in toenemende mate een coördinerende rol op zich in nationale en internationale kennisnetwerken waarbij samenwerking centraal staat. De huisvesting dient daarom openheid uit te stralen en zowel interne als externe samenwerking te faciliteren en te stimuleren. Aspecten als zichtbaarheid vanaf de openbare weg, herkenbare entree en een gastvrije ontvangst spelen daarbij een belangrijke rol.

Tegelijkertijd dienen de veiligheid van de individuele werknemer en de vertrouwelijkheid van gevoelige informatie gewaarborgd te zijn. Naast een in fysieke zin veilige omgeving moet de werkomgeving waarborgen dat de medewerker zich veilig voelt, het gevoel heeft zich vrij te kunnen bewegen. Daarnaast zijn veiligheid en beveiliging voor het RIVM als CBRN-instelling en vitaal object van essentieel belang. De beveiliging van een object als het RIVM vraagt om een adequate beveiligingsinfrastructuur en een borging van de bedrijfscontinuïteit.

De uitdaging in dit streven naar enerzijds een open beleving en anderzijds een veilige omgeving ligt in het vinden van de juiste balans: open waar het kan en gesloten waar het moet.

Toekomstvast

Het RIVM is ondernemend, probeert voortdurend te vernieuwen en de samenleving zo goed mogelijk van dienst te zijn door aan actuele problemen te werken. Hierdoor zullen de organisatie en haar behoeften ook in de toekomst aan verandering onderhevig blijven. Daarnaast is het RIVM in toenemende mate actief in samenwerkingsverbanden met andere kennisorganisaties en is het niet ondenkbaar dat een kennispartner in de toekomst in de directe nabijheid van het RIVM gehuisvest wil worden.

Een voor het RIVM toekomstvaste huisvesting dient dan ook vooral een flexibele huisvesting te zijn waarbij zowel het gebouw zelf als ook de inrichting daarvan voldoende mogelijkheden biedt voor aanpassingen. Dit vraagt onder meer om multifunctioneel en gedeeld ruimtegebruik, een hoge mate van standaardisatie met een hoog basisniveau voor laboratoria, modulariteit en een huisvesting die het toelaat om in stappen uitgebreid te worden. Ook dient de huisvesting de mogelijkheid te bieden om bouwdelen beschikbaar te stellen voor bijvoorbeeld een kennispartner.

Gezonde inspiratiebron

De werkomgeving is van directe invloed op de werknemers, zij heeft grote invloed op de beleving en roept emoties op. Het RIVM wil voor zijn werknemers een inspirerende werkomgeving waarin aandacht besteed wordt aan vier aspecten: gezond, gestructureerd, sociaal en keuzevrijheid.

Een gezonde werkomgeving draagt bij aan het algemeen welzijn. Een gestructureerde huisvesting vormt een eenheid, toont een duidelijke structuur en biedt zicht en overzicht. Het sociale aspect komt tot uiting in een logistiek huisvestingsplan, gericht op zicht en ontmoeten, maar ook op beschutting en beslotenheid. Variatie en afwisseling van werkomgeving spelen in op de behoefte aan keuzevrijheid.

Voorbeeld op het gebied van duurzame bedrijfsvoering

De Rijksoverheid streeft ernaar om met zijn bedrijfsvoering tot de koplopers in duurzame bedrijfsvoering te horen. Het RIVM wil op zijn beurt vanuit de rol in de samenleving en binnen het Rijk een voorbeeldfunctie vervullen op het gebied van:

1. duurzaam bouwen (planontwikkeling);
2. duurzame exploitatie (bedrijfsvoering).

Centraal hierbij staat het streven naar zelfvoorzienende huisvesting waarin zoveel mogelijk kringlopen (energie voor warmte, koude en elektriciteit, water, materiaal voor gebouw, inrichting en gebruiksartikelen, lucht) worden gesloten. Het sluiten van kringlopen gebeurt primair op gebouwniveau, maar kan ook op het niveau van De Uithof of hoger (stad, provincie) worden beschouwd. Het streven is dat de huisvesting een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de directe leefomgeving.

Interactie

Het RIVM en de Rijksgebouwendienst verwachten synergetische voordelen te halen uit de combinatie van huisvesting en facilitaire diensten in één contract en zoeken een partner die deze synergie op overtuigende wijze door middel van een integrale benadering inhoud weet te geven.

Het RIVM voorziet een langdurige relatie waarin partnerschap belangrijk is, dat wil zeggen dat er op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen wordt samengewerkt met de opdrachtnemer. De voorziene DBFMO-overeenkomst heeft een lange looptijd: 25 jaar na ingebruikname van het nieuwe pand. Er staat een relatie voor ogen die op langdurige samenwerking is gericht. Het RIVM beseft dat dit van twee kanten een investering in de relatie vergt.

IJslandse aswolk boven Europa

Als gevolg van vulkaanuitbarstingen op IJsland dreven in april aswolken op grote hoogte over West-Europa. De meetgegevens van de 50 meetstations van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM werden gebruikt om de gezondheidsrisico's van de aswolk voor Nederland in te schatten. Bij de LML-metingen van fijnstof en zwaveldioxide werden slechts incidenteel licht verhoogde waarden waargenomen, die mogelijk werden veroorzaakt door de vulkaan. Daarnaast zijn ook achteraf extra analyses uitgevoerd op regenwater om mogelijk verhoogde of veranderde neerslagpatronen waar te nemen. Lichte verhogingen zijn gevonden in de neerslag van sulfaat en fluoride. Deze verhogingen waren zo gering dat het niet nodig was om extra maatregelen te nemen.

Concepten voor de opgave

Beveiliging

Het RIVM is door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) aangewezen als een hoogrisico-object. Daarnaast heeft het RIVM voor het uitvoeren van taken t.b.v. de nationale crisisorganisatie een aantal vitale functies. Voorwaarde voor het goed functioneren van de vitale onderdelen is dat bijbehorende mensen en middelen (ruimten, techniek, apparatuur, etc.) te allen tijde (in normale en crisissituatie) bereikbaar en inzetbaar zijn. Een beveiliging van het complex tegen ongewenste en onbevoegde invloeden op de primaire taken is daarbij van belang.

Er wordt uitgegaan van een normale bedrijfssituatie. In bijzondere omstandigheden wordt uitgegaan van een opgeschaald bedrijf, waarbij het terrein en/of het gebouw nader gecompartmenteerd of gezoneerd kan worden met gedifferentieerde beveiligingsmaatregelen om de orde en veiligheid centraal te beheersen.

Er wordt gewerkt in meerdere beveiligingszones, die verschillen in bouwkundige en elektronische voorzieningen. Beveiligingszones worden van elkaar gescheiden door gebouwschillen en doorgangen die flexibel en dynamisch ingezet kunnen worden.

Veiligheidsmaatregelen dienen zo min mogelijk zichtbaar dan wel geïntegreerde ontwerp oplossingen te zijn, maar wel effectief.

Gezondheid

De nieuwe huisvesting voor het RIVM biedt een gezonde werk-, verblijf- en leefomgeving voor medewerkers en bezoekers: een omgeving die op korte en lange termijn niet leidt tot hinder of gezondheidsschade en een hoge waardering krijgt ten aanzien van de binnencondities door de meerderheid van de gebruikers.

Een effectieve en efficiënte ventilatie zorgt dat verontreinigingen van de binnenlucht tijdig en zoveel mogelijk bij de bron worden afgevoerd. Bij voorkeur worden hierbij natuurlijke principes toegepast. Binnen het gebouw zijn vanuit de ventilatie gezien geen dode hoeken en dient de luchtkwaliteit te voldoen aan de hoogste kwaliteitsklasse (klasse A) uit de NPR.

Sport en ontspanning zijn belangrijk voor het welbevinden en functioneren van werknemers. Het RIVM wil zijn medewerkers in staat stellen om te sporten (tijdens en) na werktijd. Een gezond voedingsaanbod past hier bij. Daarnaast kan een logische en zichtbare positionering van de trappenhuizen een positieve bijdrage leveren aan het

bewegen van medewerkers en bezoekers. Dit alles ter bevordering van de gezondheid van mensen.

Bij een gezond gebouw is aandacht voor alle omgevingsfactoren die van invloed zijn op de fysieke en psychosociale gezondheid van de mens. Hierbij spelen niet alleen bouw fysieke factoren een rol maar ook belevingsaspecten als daglicht, groen, kunst, kleurgebruik en gebruik van materiaal, geur en geluid. Ook de ruimtelijke en sociale structuur van het gebouw evenals variatie en afwisseling in de werkomgeving dragen bij aan een gezonde omgeving.

Duurzaamheid

Het RIVM wil de duurzaamheidprestatie van de huisvesting en dienstverlening in de exploitatieperiode waar mogelijk mee laten evolueren en daarmee zijn voorbeeldfunctie blijven vervullen. Het beperken van het energieverbruik heeft een hoge prioriteit. Er moet gestreefd worden naar een maximale energie-efficiency van gebouw, installaties, voorzieningen en apparatuur. Voor de gebouwgebonden energie streeft het RIVM naar energieneutraliteit.

Er wordt gestreefd naar:

- een EPC-waarde van minder dan 0,5 (oplossingen voor laboratoria zijn daarbij gelijkwaardig aan die van de kantoren);
- benodigde energie voor warmte en koude (inclusief daarvoor benodigd elektrisch vermogen) zoveel mogelijk lokaal, op eigen terrein of in het gebied, op duurzame wijze op te wekken.

De overige benodigde gebouwgebonden energie wordt bij voorkeur ook zoveel mogelijk lokaal, duurzaam opgewekt, maar ten minste duurzaam ingekocht. Het RIVM is daardoor CO₂-neutraal voor de benodigde gebouwgebonden energie. De techniek voor energielevering (soort, ruimte, plaatsing in gebouw, ed.) maakt toekomstige gebiedssamenwerking voor duurzame energieopwekking en uitwisseling eenvoudig mogelijk.

Om de duurzaamheidprestatie van het gebouw meetbaar en vergelijkbaar te maken zal de methode BREEAM-NL nieuwbouw gehanteerd worden, waarbij wordt gestreefd naar de kwalificatie Excellent. Nieuw te gebruiken materialen voldoen aan criteria voor duurzaam inkopen, hebben een lage milieu-impact en een onderbouwde herkomst, zijn zoveel mogelijk hergebruikt of herbruikbaar en voldoen waar mogelijk aan cradle-to-cradle criteria. Het ontstaan van afval in de exploitatie en gebruik van het gebouw wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Afval wordt gescheiden ingezameld en afgevoerd en waar mogelijk hergebruikt of als energiebron gebruikt.

Architectonische kwaliteit

Het gebouw is een afspiegeling van de RIVM-kernwaarden en het dienstverlenende karakter van het Rijk. Transparantie, ingetogenheid, professionaliteit, integriteit en mens- en milieuvriendelijkheid zijn daarbij belangrijke thema's. De transparante uitstraling heeft als doel openheid, zichtbare bedrijvigheid en levendigheid.

Architectuur

Architectonische kwaliteit kenmerkt zich door integrale kwaliteit. Binnen het wensbeeld van 'schoonheid' en ruimtelijke kwaliteit betreft dit de vertaling van alle doelstellingen en uitgangspunten alsmede de integratie van techniek, voorzieningen en middelen tot een samenhangend ontwerp. De architectonische kwaliteit binnen het gebouw komt tot uitdrukking in de ruimtelijke kwaliteit, de verblijfskwaliteit, het afwerkingsniveau

(de zorgvuldige detaillering, de materiaalkeuzes, kleur, textuur), het inrichtingsniveau het gebruik van licht, e.d.

Voor de uitstraling van het gebouw zoekt het RIVM naar een unieke identiteit op basis van de onderstaande kenmerken:

- het RIVM beschermt en bevordert de gezondheid van de bevolking en de kwaliteit van het leefmilieu;
- het RIVM heeft een hoog wetenschappelijk karakter;
- het RIVM zoekt naar verbinding en samenwerking, ook buiten de eigen organisatie;
- het RIVM is te karakteriseren als gezaghebbend, onafhankelijk, open, transparant, betrouwbaar en professioneel.

Vijfde VTV: Van gezond naar beter

Het was een jubileum voor de Volksgezondheid Toekomst Verkenning in 2010. In deze vijfde VTV, getiteld 'Van gezond naar beter', concludeerde het RIVM dat Nederland moet blijven investeren in de gezondheid van burgers. Het gaat goed met de volksgezondheid, maar nog lang niet goed genoeg. Zo is wel de levensverwachting van Nederlanders de laatste jaren flink toegenomen, maar de gezondheidsachterstanden zijn nog steeds groot en hardnekkig. Bovendien is iedereen hard nodig in een vergrijzende economie. Het beleid vergt daadkracht en regie en moet zich meer richten op het terugdringen van lichamelijke en psychische beperkingen. Preventie heeft potentie, en vanuit de visie van deze VTV kan de volgende stap 'van gezond naar beter' worden gezet.

Stedenbouwkundige aspecten

De nieuwe huisvesting van het RIVM heeft een 'landmark'-kwaliteit en verbeeldt de identiteit van het RIVM. Ze draagt bij aan de herkenbaarheid en zichtbaarheid van de overheid. De nieuwbouw is - op representatieve wijze - zichtbaar vanaf zowel de A27 als De Uithof.

Het entreegebied (binnen en buiten) is een visitekaartje, nodigt uit tot verblijven en stimuleert levendigheid. De buitenruimte is een modern, aantrekkelijk en sociaal veilig verblijfsgebied. Het plan moet bijdragen aan een hoogwaardige en veilige gebouwde omgeving. Dat wil zeggen een overzichtelijk terrein, goede terreininrichting en terreinverlichting.

Gebouw

Structuur

Het gebouw heeft een ruimtelijke, open en leesbare structuur. Oriëntatie in het gebouw is overal goed mogelijk door licht en visueel contact met buiten. Een goede zichtrelatie tussen de kantoreenheden onderling en met de laboratoriumomgeving is wenselijk. Het entreegebied is open voor bezoekers en publiek en straalt de identiteit van het RIVM uit. Vanuit dit gebied ontstaat een helder beeld van de ruimtelijke opzet van het gebouw. Centrale functies hebben een geclusterde positie op een centrale plek in het gebouw met als doel ontmoetingen te stimuleren en de gebruiksintensiteit te verhogen. Het functioneel en primair proces van het RIVM zijn leidend voor het gebouwwontwerp. Vijftig procent van de kantoorwerkplekken zijn in de directe nabijheid geplaatst van de laboratoriumruimten.

Kantoren

Voor het kantoorconcept is het uitgangspunt dat gewerkt wordt met eenheden van gelijke afmeting die plaats- en tijdonafhankelijk werken optimaal ondersteunen. De eenheden zijn in functionaliteit uniform en variëren in verschijningsvorm. Om tegemoet te komen aan de natuurlijke behoefte van een eigen plek zullen organisatieonderdelen of thema's een thuisbasis hebben binnen het gebouw. Binnen deze voorkeursvlek is het mogelijk om uiting te geven aan de eigen werkzaamheden en daarmee een eigen identiteit te geven. Een eenheid bestaat idealiter uit ca. 50 werkplekken. Iedere eenheid heeft een ontmoetingsgebied. Dit kan de onderlinge communicatie bevorderen. Hierin worden naast ontmoetings-, aanland- en (deels) overlegplekken ook ondersteunende faciliteiten als printer/kopieer, pantry, kantoorbenodigdheden en afvalverzameling ondergebracht.

Laboratoria

Het primaire werkproces is bepalend voor de inrichting. Facilitaire ruimten zijn geclusterd in de directe omgeving van specifieke laboratoriumruimten zodat er sprake is van een facilitaire infrastructuur. Om toekomstige aanpassingen eenvoudig te kunnen realiseren in de laboratoriumomgeving, moet dit deel van het gebouw modulair opgezet zijn en moeten installaties zodanig gedimensioneerd zijn dat veranderingen doorgevoerd kunnen worden zonder ingrijpende aanpassing aan de basisvoorzieningen. Waar mogelijk moet de indeling en uitvoering van de laboratoria in het nieuwe gebouw uitgaan van “zien en gezien worden”. Soms moeten laboratoriumruimten (boven klasse ML2 dan wel om CBRN-redenen) extra afgeschermd worden. Bij de situering van de laboratoria moeten CBRN- inperkingniveaus in acht genomen worden.

Dienstverlening

Het doel voor dienstverlening van het RIVM is: ‘ontzorgen van het primaire proces’. Het leveren van diensten en middelen met een vanzelfsprekende kwaliteit, die eenvoudig te verkrijgen zijn en naadloos aansluiten bij de behoeften van de gebruiker. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze met het inrichten van de eigen processen, rekening houdt met die processen van de opdrachtgever die de processen van opdrachtnemer zullen raken. De facilitaire werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat het primaire proces daar geen hinder van ondervindt. Het RIVM wil dat er gedurende de contractperiode één loket beschikbaar is voor de gebruikers van het pand voor alle klachten, wensen, informatie en storingen. Gedurende de contractperiode moeten aanpassingen eenvoudig mogelijk zijn op het niveau en/of in de samenstelling van het dienstverleningspakket. Voor de opdrachtnemer moet het vanzelfsprekend zijn dat klachten over en storingen aan huisvesting en dienstverlening zoveel mogelijk worden voorkomen. Het RIVM kent een op ISO-14001 gecertificeerd milieuzorgsysteem. De dienstverlening dient hierop aan te sluiten.

6. Bijzondere voorwaarden

Bijzonderheden voor de opdrachtnemer

In verband met de kenmerken van de opgave wordt door de opdrachtgever ondermeer waarde gehecht aan de volgende aspecten:

- continuïteit in de samenstelling van de organisatie van de opdrachtnemer, de gesprekspartners en verantwoordelijken namens het consortium tijdens en na aanbesteding;
- kennis, ervaring en vaardigheden in het kernteam van de opdrachtnemer;
- het aantoonbaar beschikken over voldoende kennis en ervaring met het opzetten en managen van een facilitaire organisatie;
- het aantoonbaar beschikken over voldoende kennis en ervaring met het ontwerpen van high containment laboratoria en/of clean rooms;
- het aantoonbaar sociaal werkgever zijn;
- de opdrachtnemer wordt gevraagd om, ook tijdens de ontwerp- en realisatiefase (vanaf de DO-producten), een Bouw Informatie Model (BIM) aan de opdrachtgever te leveren. Alle bestanden en documenten die de huisvesting beschrijven (bijv. tekeningen, meetstaten e.d.) zijn dan extracten van een BIM (een 3D-huisvestingsmodel) en voldoen aan de Rgd BIM Norm. Meer informatie is te lezen op: <http://www.rgd.nl/onderwerpen/diensten/bouwwerk-informatie-modellen-bim/>.

Colofon

Contactpersoon
PostbusPPSRIVM@rgd.minbzk.nl

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Rijksgebouwendienst
Directie Projecten
DBFMO & Internationale Huisvesting
IPC 410
Rijnstraat 8
Postbus 20952
2500 EZ Den Haag

www.rijksgebouwendienst.nl

23 februari 2012